

Warszawa, dnia 29-11-2017 r.

MINISTER ŚRODOWISKA

DGO.V.070.10.2017.JK

SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn. 1.12.17
nr. 6102 podpis. M

Pan
Stanisław Karczewski
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

W związku z oświadczeniem senatora, Pana Krystiana Probiezra złożonym podczas 48. posiedzenia Senatu RP w dniu 19 października 2017 r., dotyczącym przeciwstawienia się niekontrolowanemu i zagrażającemu środowisku zagospodarowaniu komunalnych osadów ściekowych na gruntach rolnych (BPS/043-48-1306/17), uprzejmie informuję co następuje.

Odnosząc się do prośby o podjęcie działań w celu przeciwstawienia się niekontrolowanemu i zagrażającemu środowisku zagospodarowaniu komunalnych osadów ściekowych lokowanych w nadmiernych ilościach na gruntach rolnych, należy wyjaśnić, że kwestia odzysku komunalnych osadów ściekowych, który polega na ich stosowaniu na powierzchni ziemi lub wprowadzania ich do gleby jest przedmiotem regulacji zawartych w przepisach ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. *o odpadach* (Dz. U. z 2016 r., poz. 1987, z późn. zm.), oraz rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 lutego 2015 r. *w sprawie komunalnych osadów ściekowych* (Dz. U. z 2015 r. poz. 257).

Komunalne osady ściekowe mogą być stosowane na gruntach jedynie w przypadku spełniania wymogów określonych w ww. przepisach, które mają zagwarantować ich wykorzystanie w sposób bezpieczny dla zdrowia i życia ludzi oraz środowiska. Proces ten, powinien się odbywać z zachowaniem warunków określonych w art. 96 ust. 2-13 ustawy *o odpadach*. Zgodnie z rozporządzeniem *w sprawie komunalnych osadów ściekowych*, komunalne osady ściekowe mogą być stosowane jeżeli nie są przekroczone, określone w tym rozporządzeniu, dopuszczalne zawartości metali ciężkich, a także gdy stwierdzono brak obecności bakterii z rodzaju *Salmonella* oraz żywych jaj pasożytów jelitowych. Ponadto, warunkiem stosowania komunalnych osadów ściekowych jest przestrzeganie dopuszczalnych zawartości metali ciężkich w wierzchniej warstwie gruntu, które również zostały określone w przedmiotowym rozporządzeniu.

Odnosząc się do kwestii braku definicji ustabilizowanych komunalnych osadów ściekowych należy poinformować, że art. 96 ust. 4 ustawy *o odpadach* zawiera przepis, wskazujący warunek, zgodnie z którym, stosowanie komunalnych osadów ściekowych jest możliwe, jeżeli są one ustabilizowane oraz przygotowane odpowiednio do celu i sposobu ich

stosowania, w szczególności poprzez poddanie ich obróbce biologicznej, chemicznej, termicznej lub innemu procesowi, który obniża podatność komunalnych osadów ściekowych na zagniewanie i eliminuje zagrożenie dla środowiska lub życia i zdrowia ludzi.

W celu zapobiegania nieprawidłowościom podczas stosowania komunalnych osadów ściekowych oraz zapewnieniu większej kontroli nad ich stosowaniem, w art. 96 ust. 8 ustawy *o odpadach* wprowadzono przepis, zobowiązujący wytwórcę komunalnych osadów ściekowych do powiadomienia wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o zamiarze przekazania tych osadów władającemu powierzchnią ziemi, na której osady te mają być stosowane, co najmniej 7 dni przed przekazaniem. Natomiast zgodnie z art. 184 ustawy *o odpadach*, przekazywanie komunalnych osadów ściekowych do stosowania władającemu powierzchnią ziemi przez każdy inny podmiot, który nie jest wytwórcą tych osadów stanowi wykroczenie i podlega karze aresztu bądź grzywny. Dodatkowo, na władającego powierzchnią ziemi został nałożony obowiązek prowadzenia uproszczonej ewidencji odpadów. Ponadto, w rozporządzeniu MŚ w *sprawie komunalnych osadów ściekowych*, zawarto przepis odnoszący się do maksymalnego czasu, jaki może upłynąć pomiędzy przywozem osadów na nieruchomość gruntową, a wprowadzeniem ich do gruntu. Komunalne osady ściekowe muszą być przykryte lub wymieszane z glebą za pomocą narzędzi uprawowych nie później niż następnego dnia po ich zastosowaniu. Powyższy przepis w szczególności ma zastosowanie przy kontrolach rolniczego zagospodarowania ustabilizowanych komunalnych osadów ściekowych prowadzonych przez organy Inspekcji Ochrony Środowiska. Odnosząc się do propozycji powiadomienia również wójta, burmistrza lub prezydenta miasta o zamiarze przekazania osadów władającemu powierzchnią ziemi, należy wyjaśnić, że w mojej ocenie to właśnie wojewódzki inspektor ochrony środowiska może podjąć skuteczne działania interwencyjne, wymagające w niektórych przypadkach również przeprowadzenia badań laboratoryjnych pod względem zgodności stosowanych osadów komunalnych z wymaganiami określonymi w przepisach prawnych w tym zakresie.

Nawiązując do podnoszonego w oświadczeniu Pana Senatora braku przepisów nakazujących okresowe badania stanu gruntów, na których stosowane są komunalne osady ściekowe, przez niezależne instytucje lub organy, należy uznać, że kwestia ta została już uregulowana. Jak wynika z ww. przepisów warunkiem stosowania komunalnych osadów ściekowych na gruntach jest m.in. dotrzymanie parametrów jakościowych osadów oraz gleby określonych w rozporządzeniu w *sprawie komunalnych osadów ściekowych*.

Zgodnie z § 2 ust. 1 pkt 6 ww. rozporządzenia, komunalne osady ściekowe mogą być stosowane na gruntach, jeżeli stosowanie tych osadów nie powoduje pogorszenia jakości gleby, ziemi oraz wód powierzchniowych i podziemnych, w szczególności szkody w środowisku w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. *o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1789 z późn.zm.), tzw. ustawy szkodowej.

Warto zwrócić uwagę, że zgodnie z art. 6 pkt 11 ustawy szkodowej, poprzez szkodę w środowisku rozumie się negatywną, mierzalną zmianę stanu lub funkcji elementów przyrodniczych, ocenioną w stosunku do stanu początkowego, która została spowodowana bezpośrednio lub pośrednio przez działalność prowadzoną przez podmiot korzystający ze środowiska m.in. w powierzchni ziemi, przez co rozumie się zanieczyszczenie gleby lub ziemi, w tym w szczególności zanieczyszczenie mogące stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzi. Kryteria oceny wystąpienia szkody w środowisku zostały określone w rozporządzeniu z dnia 1 września 2016 r. w *sprawie kryteriów oceny wystąpienia szkody w środowisku* (Dz.

U. z 2014 r. poz. 1399). Kryterium oceny wystąpienia szkody w środowisku w powierzchni ziemi jest zmiana lub zmiany powodujące mierzalny skutek w postaci przekroczenia dopuszczalnych zawartości substancji powodujących ryzyko w glebie lub w ziemi, o których mowa w art. 101a ust. 5 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r. poz. 519 z późn.zm.). Ocenę wystąpienia szkody w środowisku w powierzchni ziemi prowadzi się zatem zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 101a ust. 5 ustawy – Prawo ochrony środowiska, tj. rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz. U. z 2016 r. poz. 1395). Przedmiotowe rozporządzenie określa m.in. substancje powodujące ryzyko szczególnie istotne dla ochrony powierzchni ziemi, ich dopuszczalne zawartości w glebie oraz dopuszczalne zawartości w ziemi, zróżnicowane dla poszczególnych właściwości gleby oraz grup gruntów, wydzielonych w oparciu o sposób ich użytkowania.

Odnosząc się do propozycji ponownego wprowadzenia obowiązku uzyskiwania zezwoleń na przetwarzanie komunalnych osadów ściekowych, szczególnie w przypadku ich stosowania na gruntach wysokich klas, należy wyjaśnić, że prowadzenie przetwarzania komunalnych osadów ściekowych, stanowiących odpady, wymaga, zgodnie z art. 41 uzyskania stosownego zezwolenia na przetwarzanie odpadów. Zauważyć wprawdzie należy, iż art. 45 ust. 1 pkt 3 ustawy *o odpadach* zwalnia z obowiązku uzyskania zezwolenia na przetwarzanie odpadów osobę władającą powierzchnią ziemi, na której są stosowane komunalne osady ściekowe w celach, o których mowa w art. 96 ust. 1 pkt 1-3 tej ustawy. Co więcej, art. 50 ust. 1 pkt 5 lit. a ustawy *o odpadach* zwalnia osobę władającą powierzchnią ziemi, o której mowa w art. 45 ust. 1 pkt 3, z obowiązku wpisu do rejestru podmiotów wprowadzających produkty w opakowaniach i gospodarujących odpadami. Jednakże, ustawa *o odpadach* nie zwalnia z obowiązku uzyskania tego zezwolenia wytwórcy komunalnych osadów ściekowych, jednocześnie podkreślając (art. 96 ust. 3 ustawy *o odpadach*), iż odpowiedzialność za prawidłowe stosowanie komunalnych osadów ściekowych spoczywa na wytwórcy tych osadów. Należy zauważyć także, że zgodnie z art. 96 ust. 6 ustawy *o odpadach* to na wytwórcy spoczywa obowiązek badania osadów ściekowych oraz gruntów, na których mają być zastosowane. Również wytwórca odpowiada za przekazanie władającemu powierzchnią ziemi informacji o dawkach osadu (art. 96 ust. 7 ustawy *o odpadach*). Zatem to wytwórca komunalnych osadów ściekowych wykonuje szereg czynności związanych z odzyskiem tego odpadu na powierzchni ziemi, odgrywając kluczową rolę przy określeniu warunków tego odzysku. W świetle obowiązujących przepisów wynikających z ustawy *o odpadach*, ktokolwiek dokonuje czynności polegających na przetwarzaniu odpadów powinien je prowadzić w oparciu o stosowne zezwolenie na przetwarzane (w tym odzysk).

Dodatkowo w przedmiotowej sprawie może również znaleźć zastosowanie ustawa szkodowa, w zakresie odpowiedzialności za szkody w środowisku w powierzchni ziemi, spowodowane odzyskiem polegającym na stosowaniu komunalnych osadów ściekowych, przez co należy rozumieć rozprowadzanie na powierzchni ziemi lub wprowadzanie ich do gleby. Jedną z podstawowych przesłanek do zastosowania ustawy szkodowej jest bowiem możliwość spowodowania bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku w powierzchni ziemi przez działalność podmiotu korzystającego ze środowiska stwarzającą ryzyko szkody w środowisku.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 3 ustawy szkodowej do działalności stwarzającej ryzyko szkody w środowisku zalicza się obecnie m.in., z zakresu ustawy *o odpadach*:

- zbieranie lub przetwarzanie odpadów wymagające uzyskania zezwolenia,

- działalność wymagającą uzyskania wpisu do rejestru w zakresie, o którym mowa w art. 50 ust. 1 pkt 5 lit. a i b tej ustawy.

Podsumowując należy stwierdzić, że wytwórca komunalnych osadów ściekowych obowiązany do uzyskania zezwolenia na przetwarzanie odpadów zgodnie z art. 41 ust. 1 ustawy *o odpadach* prowadzi działalność mieszczącą się w katalogu działalności stwarzającej ryzyko szkody w środowisku.

Odnosząc się do podnoszonej przez Pana Senatora konieczności gromadzenia danych na temat terenów na których stosowane są komunalne osady ściekowe, należy wyjaśnić, że ustawa *o odpadach*, określa w art. 75. ust. 1 pkt 3 zakres informacji jaki obejmuje roczne sprawozdanie, które musi sporządzać wytwórca komunalnych osadów ściekowych stosowanych w celach rolniczych, uprawnych czy rekultywacyjnych. Informacje te obejmują m.in. dane dotyczące miejsca i władającego powierzchnią ziemi, na której stosowane są komunalne osady ściekowe, jak również celu ich stosowania.

Biorąc pod uwagę, wskazywane przez Pana Senatora przyczyny szerokiego stosowania komunalnych osadów ściekowych w rolnictwie, do których należy brak innych dostępnych w kraju metod przetwarzania, należy poinformować, że w uchwale nr 88 Rady Ministrów w sprawie *Krajowego planu gospodarki odpadami 2022* z dnia 1 lipca 2016 r. poz. 784, wskazano cele i kierunki działań w zakresie gospodarowania m.in. komunalnymi osadami ściekowymi. W zakresie gospodarki komunalnymi osadami ściekowymi określono kierunki działań oraz cele, wśród których m.in. wymieniono:

- zwiększenie ilości komunalnych osadów ściekowych przetwarzanych przed wprowadzeniem do środowiska oraz poddanych termicznemu przekształcaniu;
- dążenie do maksymalizacji stopnia wykorzystania substancji biogenych zawartych w osadach przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów dotyczących bezpieczeństwa sanitarnego, chemicznego oraz środowiskowego.

Kolejnym dokumentem odnoszącym się do kwestii osadów ściekowych jest *Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych* i jego aktualizacje. Planując budowę lub modernizację oczyszczalni ścieków w ramach tego programu należy podjąć decyzję o zastosowaniu odpowiednich rozwiązań mających wpływ na jakość komunalnych osadów ściekowych, uwzględniając m. in. jakość przyjmowanych ścieków, sposoby ich oczyszczania oraz sposoby przeróbki i zagospodarowania osadów ściekowych.

Wsparcie finansowe kierowane w szczególności na budowę, przebudowę i remont oczyszczalni ścieków uzyskać można w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (POIiŚ 2014-2020) w ramach osi priorytetowej *II. Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu*, realizowane jest działanie 2.3. *Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach*. Zapisy POIiŚ 2014-2020 przewidują, iż: „[...]W przypadku działań na oczyszczalni ścieków, integralną część projektu powinien stanowić element dotyczący gospodarki komunalnymi osadami ściekowymi (jeśli istnieją potrzeby w tym zakresie – w przypadku, gdy oczyszczalnia ścieków ma zapewniony odpowiedni system gospodarowania osadami ściekowymi, dalsze inwestycje w tym zakresie nie są konieczne, jednak we wniosku o dofinansowanie należy opisać funkcjonujący system. Wsparcie mogą uzyskać projekty obejmujące zagospodarowanie komunalnych osadów ściekowych (procesy odzysku lub unieszkodliwiania, w tym przygotowanie poprzedzające odzysk lub unieszkodliwianie) celem właściwego zagospodarowania osadów ściekowych, w sposób inny niż gromadzenie na składowiskach odpadów stałych. Jednym z preferowanych rozwiązań zagospodarowania osadów ściekowych powinny być technologie umożliwiające

odzysk biogazu w procesach stabilizacji osadów ściekowych, a następnie jego wykorzystanie do produkcji ciepła i/lub energii elektrycznej na potrzeby własne operatora. W przypadku sprzedaży biogazu lub energii wnioskodawca zagwarantować musi prowadzenie rozdzielnej rachunkowości w celu zapewnienia rozdziału kosztów oraz przychodów pomiędzy działalnością energetyczną i wodno-kanalizacyjną oraz wykluczenia finansowania skróśnego pomiędzy tymi działalnościami. Wydatki na infrastrukturę do produkcji energii z osadów ściekowych oraz z innych źródeł na potrzeby inne niż własne wnioskodawcy lub operatora nie będą kwalifikowane. Jednocześnie możliwe będzie stosowanie rozwiązań umożliwiających odzysk fosforu, co wpłynie m.in. na zmniejszenie uciążliwości tego pierwiastka na środowisko. Inwestycje te powinny stanowić element w ciągu technologicznym nowo budowanych oczyszczalni ścieków, jak również istniejących instalacji. [...]”.

Z poważaniem,

Z up. Ministra
Sławomir Mazurek
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM

Potwierdzam zgodność kopii wydruku z dokumentem elektronicznym:

Identyfikator dokumentu	509704.1345021.1051781
Nazwa dokumentu	DO PODPISU odp. na Oświadczenie Senatora K. Probierza.pdf
Tytuł dokumentu	DO PODPISU odp. na Oświadczenie Senatora K. Probierza.docx
Sygnatura dokumentu	DGO.V.070.10.2017
Data dokumentu	2017-11-29
Skrót dokumentu	BCBE697E4AE7A364AF95BF00BF4523FE8314CA3E
Wersja dokumentu	1.12
Data podpisu	2017-11-29 16:14:48
Podpisane przez	Sławomir Mazurek; Ministerstwo Środowiska Podsekretarz Stanu

EZD 3.20.147.3729.6753

Data wydruku: 2017-11-30

Autor wydruku: Kwapisz Joanna (Główny Specjalista)